

ΖΗΤΟΥΜΕΝΑ

- Ποια νομίζετε ότι είναι η πρόθεση των συγγραφέων σε κάθε μια από τις παραγράφους που ακολουθούν;
 - Πώς ο τρόπος με τον οποίο επέλεξαν να αναπτύξουν την εκάστοτε παράγραφο υπηρετεί την πρόθεση αυτή;
 - Να εντοπίσετε, επίσης, γλωσσικές επιλογές που υπηρετούν τη συγγραφική πρόθεση¹
1. Η πολιτεία όμως διαθέτει μέσα παιδείας που τα άτομα δεν διαθέτουν. Γιατί η παιδεία σε μια κοινωνία χρειάζεται συντονισμό δραστηριοτήτων, μια ιεράρχηση αξιών, που μόνο μια υπερκείμενη εξουσία μπορεί να επιβάλλει. Γιατί η παιδεία κρυσταλλώνεται μέσα στην κοινή παράδοση ενός λαού και την παράδοση αυτήν, πιο μακρόβια από τα πρόσκαιρα άτομα, έχει τη δύναμη και το χρέος η πολιτεία να εγκολπωθεί και να διαφυλάξει. (Κ. Τσάτσος, «Πολιτική», Αθήνα, 1975)
 2. «Η γνώση ήτανε, και είναι πάντα, για το κάθε λογής κατεστημένο ένα δίλημμα, κάτι που γεννάει αντιδράσεις αντιφατικές και διφορούμενες. Από τη μια μεριά, το ξάπλωμα των γνώσεων και γενικότερα η πνευματική ανάπτυξη των ανθρώπων φαίνεται αναγκαία για την οικονομική διαδικασία τόσο στη φάση της παραγωγής όσο και στη φάση της καταναλώσεως: ο καλός τεχνίτης, ο καλός επαγγελματίας, ο καλός διευθυντής, ο καλός εφευρέτης χρειάζονται μόρφωση · κι ο μορφωμένος άνθρωπος έχει πρόσθετες ανάγκες να ικανοποιήσει. Από την άλλη όμως μεριά, ο μορφωμένος άνθρωπος δε γίνεται μόνο καλό στέλεχος στην παραγωγή και καλός πελάτης στην κατανάλωση · μέσα του ξυπνούν ερωτηματικά και προβληματισμοί, αναζητήσεις και αμφιβολίες για την οικονομική διαδικασία και για την ίδια τη δομή της κοινωνίας, που μπορούν να υποσκάψουν τα θεμέλια του κατεστημένου και να αποβούν μοιραία για την ύπαρξη του.» (Γιώργος Α. Κουμάντος, «Οι κόνσέρβες της σοφίας», εφημ. *Το ΒΗΜΑ*)
 3. Όσο πιο κοντά μας διαδραματίζεται ένα γεγονός, τόσο πιο ενδιαφέρον είναι. Για την αθηναϊκή εφημερίδα η διακοπή του ρεύματος στην Αθήνα είναι πρώτη είδηση, για τους «Τάιμς της Ν. Υόρκης» δεν είναι ούτε μονόστηλο. Οι δέκα πρόσκοποι που χάθηκαν στην Πάρνηθα είναι για μας σπουδαίο θέμα, ενώ οι εκατό Ινδοί στρατιώτες που χάθηκαν στα Ιμαλάια πάνε κατευθείαν στο καλάθι. Η έδρα της εφημερίδας ή του πρακτορείου ειδήσεων παίζει αποφασιστικό ρόλο στην επιλογή και την ιεράρχηση των ειδήσεων. Για την τοπική εφημερίδα της Καλλιθέας πρώτο θέμα είναι ο θάνατος του δημάρχου της και όχι ο θάνατος του Μπρέζνιεφ. Το δεύτερο, λοιπόν, αστέρι της είδησης είναι η εγγύτητα. (*Εκφραση – Έκθεση, Β' λυκείου*, σ. 27 – Χ. Πασαλάρης, *Μια Ζωή Τίτλοι*)
 4. Ο πολιτισμός με βάση τα επιτεύγματα έχει δύο όψεις την υλική και την πνευματική. Η πρώτη αποβλέπει στη εξυπηρέτηση των υλικών αναγκών του ανθρώπου και περιλαμβάνει όλα τα ορατά επιτεύγματα του από τα ατελή παλαιολιθικά εργαλεία μέχρι την τηλεόραση και τους υπολογιστές. Η δεύτερη έχει στόχο να ικανοποιήσει τις πνευματικές ανησυχίες του ανθρώπου, να απαντήσει στα προαιώνια ερωτήματα του για τη ζωή, το θάνατο, τη φύση,

¹ Οι παράγραφοι έχουν ληφθεί από:

<https://www.schooltime.gr/2015/01/13/paragrafos-tropoi-anaptiksis-paragrafou/>
<https://filologika.gr/lykio/g-lykiou/genikis-pedias/neoelliniki-glossa/prothesi-syggrafea-tropos-anaptyxis-organosis-paragrafoy-eniaia-exetasi/>
<https://www.schooltime.gr/2020/06/04/nea-ellinika-likeiou-askiseis-theorias-siggrafiki-prothesi-glossikes-epiloges-tropoi-anaptiksis/?fbclid=IwAR3oeT9QKgokff0WqU5IGj5Bu8SjhnQmeRIr9-5g53hOswIjWB13DIFoIIE>

την αλήθεια, την ελευθερία. Εκφράζεται κατά κύριο λόγο με τη θρησκεία, την επιστήμη και την τέχνη. (Ν. Φράγκος)

5. Η νεότητα έχει έναντι της ωριμότητας ένα μεγάλο πλεονέκτημα: Δεν έχει ακόμη αποδεχθεί μια τελική και απαράλλακτη κοινωνική οπτική. Η θεώρηση της, όπως και η ίδια, είναι ακόμη υπό διαμόρφωση. Είναι λοιπόν ικανή να παρατηρεί τον αιώνιο αγώνα όχι βέβαια χωρίς πάθος (και τέτοιο διαθέτει απ' τον καθένα περισσότερο), αλλά χωρίς αυτές τις σκληρές προκαταλήψεις που εμποδίζουν ακόμη και την απλή συζήτηση. Από μια ορισμένη ηλικία κι ύστερα, όταν ο χαρακτήρας του «παγώνει» ή «κρυσταλλώνεται», ο άνθρωπος, εκτός από ελάχιστες και φλογερές εξαιρέσεις, αιχμαλωτίζεται [...] από την κοινωνική του κατάσταση και από τη δομή του πνεύματος του, που έτσι ή αλλιώς διαμόρφωσε. Είναι κλεισμένος στη φυλακή του. Όλη του η ενεργητικότητα, για να νιώσει και να δράσει, προσανατολίζεται σε μια μόνη γραμμή και στο εσωτερικό των ορίων που καθόρισε. Είναι λοιπόν κακός κριτής της κοινωνικής τάξης, γιατί είναι μέρος της. (Romain Rolland)
6. Δοκίμιο είναι ένα σύντομο, γραμμένο, ευπρόσιτο στο πλατύ κοινό κείμενο, που αποτελεί μια απόπειρα να προσεγγίσει κανείς σε αρκετό βαθμό ένα θέμα κριτικής, επιστήμης, τέχνης, ηθών με γνώσεις και καλλιέργεια, χωρίς όμως να το εξαντλεί, γιατί τούτο θα απαιτούσε συστηματική και διεξοδική διερεύνηση, επομένως μια πολυσέλιδη πραγματεία.
7. Η εξάπλωση μιας επιδημικής αρρώστιας γίνεται όπως και η εξάπλωση μιας πυρκαγιάς. Η φωτιά ξεκινάει από ένα περιορισμένο σημείο του δάσους και γίνεται καίγοντας τα γύρω ξερόχορτα. Ύστερα υψώνεται στα χαμηλά ξερόκλαδα των δέντρων, κατόπιν αναρριχάται απειλητική στα ψηλά φυλλώματα των κοντινών δέντρων και τέλος, βοηθούμενη από τον αέρα αρχίζει να παίρνει διαστάσεις, καταβροχθίζοντας με τις γλώσσες της τα δέντρα που βρίσκονται στην πορεία της. Κάπως έτσι, ξεφαντώνει και η επιδημία: αρχικά εμφανίζεται σ' ένα δυο αρρώστους. Ύστερα κολλάει στους πιο ευαίσθητους ή λιγότερο υγιείς συγγενείς τους. Κατόπιν εισβάλλει στα μικρά παιδιά και στους γέροντες της γειτονιάς. Τέλος, παίρνει ανεξέλεγκτες διαστάσεις σκορπίζοντας τρόμο, ρίγη, εμετούς και πυρετούς σε όλη τη χώρα. (Κ. Ν. Πετρόπουλος)
8. Τα αποτελέσματα της δωρικής εισβολής δεν άργησαν να φανούν. Όπου εγκαταστάθηκαν οι Δωριείς, σταμάτησε κάθε πρόοδος, η τέχνη οπισθοδρόμησε και οι άνθρωποι ξαναγύρισαν στις πρωτόγονες συνθήκες. Τα αγγεία τώρα είναι χονδροειδή και μεγάλα με άτεχνες παραστάσεις ή απλά γεωμετρικά σχήματα. Η θαλασσοκρατία πέρασε στα χέρια των Φοινίκων. Ακολούθησαν κύματα μεταναστεύσεων προς τα νησιά του Αιγαίου και τα μικρασιατικά παράλια (Κ. Γρηγοριάδης)
9. Πρόταση ονομάζεται το συντομότερο τμήμα του λόγου που εκφράζει μια σκέψη, μια επιθυμία, ένα συναίσθημα. Τα είδη των προτάσεων ως προς το περιεχόμενο τους είναι: α) προτάσεις κρίσεως, με τις οποίες διατυπώνεται μια κρίση, μια σκέψη ή δίνεται μια πληροφορία β) προτάσεις επιθυμίας, με τις οποίες εκφράζεται μια επιθυμία, προσταγή, ευχή γ) προτάσεις επιφωνηματικές, με τις οποίες εκφράζεται ένα έντονο συναίσθημα και δ) προτάσεις ερωτηματικές όπου διατυπώνεται μια ερώτηση.
10. Αυτή η διαδικασία με την οποία ένα άτομο μαθαίνει και υιοθετεί τα σχήματα συμπεριφοράς και τους κανόνες που θεωρούνται κατάλληλοι για το κοινωνικό του περιβάλλον την ονομάζουμε κοινωνικοποίηση. Από την άποψη της κοινωνίας, η κοινωνικοποίηση είναι ένας τρόπος με τον οποίο μεταδίδεται η κουλτούρα και το άτομο προσαρμόζεται σ' έναν οργανωμένο τρόπο ζωής. Από την άποψη του ατόμου, η κοινωνικοποίηση είναι μια πραγματοποίηση των δυνατοτήτων του, ένας τρόπος που

«ανθρωποποιεί» το βιολογικό οργανισμό του και τον μεταμορφώνει σε ένα «εγώ» με μια αίσθηση ταυτότητας. Έτσι, η κοινωνικοποίηση καθορίζει τη συμπεριφορά του ατόμου, είναι ένα μέσο με το οποίο η κοινωνία ασκεί έλεγχο στο άτομο, αλλά αποτελεί και την απαραίτητη συνθήκη για την ανάπτυξη της ατομικότητας.

11. Πίσω από τέτοιες τοποθετήσεις, ότι δηλαδή τα δικαιώματα του ανθρώπου δεν είναι «μέτρο πολιτικού ανθρωπισμού», αλλά έκφραση του δυτικού πολιτικού και πολιτισμικού ιμπεριαλισμού, κρύβεται, μεταξύ άλλων, μια παρανόηση της ιδέας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Γιατί η υιοθέτηση της εκ μέρους άλλων πολιτισμών δεν οδηγεί νομοτελειακά αυτούς του πολιτισμούς σε αλλοτρίωση και απώλεια της ταυτότητας και επειδή τα δικαιώματα του ανθρώπου δεν είναι αυτονόητο μέρος του δυτικού πολιτισμού, αλλά σηματοδοτούν τις βαθιές κρίσεις του και θα έπρεπε λογικά να αποτελούν «σύμμαχο» και όχι «απειλή» για τους μη δυτικούς λαούς. Πάντως, αν αναλογιστεί κανείς ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου ήταν και είναι και στη Δύση αντικείμενο έντονων αντιπαράθεσεων, τότε δεν πρέπει να απορεί για το γεγονός ότι αυτά και στους άλλους λαούς προκαλούν αντιδράσεις. Ίσως αυτό να είναι μια αναγκαία φάση στην πορεία αντικειμενικότερης προσέγγισής τους. Το γεγονός ωστόσο ότι και εκείνοι που απορρίπτουν τα δικαιώματα του ανθρώπου ως δυτική ιδεολογία, τα επικαλούνται για να στηρίξουν διάφορα αιτήματά τους, αποδεικνύει ότι αυτά αποτελούν «κληρονομιά ολόκληρης της ανθρωπότητας».

12. Κοντά σε αυτά, δημιουργείται και μια σημαντικότερη παρενέργεια, που αναφέρεται στην επιδίωξη της αλήθειας και αφορά την περιορισμένη δυνατότητά της. Το μεγάλο πρόβλημα, έλεγε ο Άλντους Χάξλεϊ πριν από 50 χρόνια, δεν θα είναι ίσως η αναλήθεια αλλά το άσχετον της πληροφορίας. Η μετάδοση ενός τεράστιου όγκου πληροφοριών οδηγεί στη μείωση του χρόνου και της δυνατότητας της επεξεργασίας τους και κατά συνέπεια καλλιεργεί μια συναισθηματική και όχι λογική ανταπόκριση απέναντί τους, που πολύ γλαφυρά περιγράφηκε από τον Ιγκνάσιο Ραμονέ: σιγά σιγά, είπε, εδραιώνεται η απατηλή αυταπάτη ότι το να βλέπεις ισοδυναμεί με το να κατανοείς. Άρα, ο πλεονασμός των ειδήσεων, αντί να διευκολύνει τη συγκρότηση μιας σφαιρικής και ολοκληρωμένης εικόνας για την επικαιρότητα, είναι στην πραγματικότητα ο κύριος υπεύθυνος για την επιφανειακή, αποσπασματική και αποπροσανατολιστική σύλληψή της (Π. Χατζημωυσιάδης)

13. *Πώς βλέπετε λοιπόν το μέλλον του εγκεφάλου μας, που μεγαλώνει μέσα στο ραγδαία εξελισσόμενο θερμοκήπιο του ίντερνετ και των νέων τεχνολογιών του 21ου αιώνα;*

Το πρώτο πιθανό σενάριο είναι ότι θα καταλήξει ο καθένας μας να συμπεριφέρεται σαν ηλεκτρονικός υπολογιστής και να προτιμά να αλληλεπιδρά με άλλο κομπιούτερ και όχι ανθρώπους, κάτι το οποίο ήδη συμβαίνει ως έναν βαθμό, καθώς πολλοί αισθάνονται πιο άνετα μπροστά σε έναν υπολογιστή. Το δεύτερο σενάριο είναι ότι πολλοί λάτρεις του διαδικτύου ζώντας μια ζωή μπροστά σε μια οθόνη (κάτι που τους στερεί τη δυνατότητα ουσιαστικού διαλόγου), αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να αγκαλιάσουν πάσης φύσεως φονταμενταλιστικά κινήματα. Είναι ένα πολύ ελκυστικό αντίδοτο το να συμμετέχεις σε μια συλλογική φαντασίωση που σε οδηγεί να αδιαφορείς για την ιδιαιτερότητά σου. Το τρίτο σενάριο, το οποίο φυσικά προτιμώ και για το οποίο αγωνίζομαι, αφορά την προσπάθειά μας να καλλιεργήσουμε την τεχνολογία που θα βοηθήσει τους ανθρώπους να νιώσουν την αίσθηση της ταυτότητάς τους, της ατομικότητάς τους και της αυτοεκπλήρωσής τους. Κι αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της έκφρασης της δημιουργικότητάς τους. Όμως, για να συμβεί αυτό, πρέπει τα άτομα να είναι ενεργά και όχι παθητικοί δέκτες, πρέπει να κατανοούν όσα συμβαίνουν γύρω τους και όχι απλώς να επεξεργάζονται πληροφορίες – και νομίζω ότι αυτή τη στιγμή τα κομπιούτερ δεν βοηθάνε τους ανθρώπους να πετύχουν κάτι

τέτοιο (Σούζαν Γκρίνφιλντ, συνέντευξη στον Σπύρο Χατζηγιάννη, περ. Ε, εφημ. Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, 27.2.2011)

14. Η λιτή και μεστή έκφραση διευκολύνει την επικοινωνία και γι' αυτό βελτιώνει την ποιότητα των ανθρώπινων σχέσεων. Προσδίδει βαρύτητα στα λόγια, τα κάνει μεστά σε περιεχόμενο, προάγει, επομένως, τη σκέψη, καθιστώντας την επικοινωνία πιο σαφή, ουσιαστική και ειλικρινή. Αντίθετα, ο εκτεταμένος και φλύαρος λόγος χρησιμοποιεί κυρίως εντυπωσιακά σχήματα λόγου και ρητορικές εκφράσεις. Τα πολλά λόγια κρύβουν παγίδες, ενώ η λακωνικότητα είναι ο καθαρός και δίχως δυσάρεστες εκπλήξεις και απατηλές υποσχέσεις λόγος. Άρα, ο ρόλος της είναι παιδευτικός. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, πως η σοφία ατόμων και λαών αποκρυσταλλώνεται σε επιγράμματα και ακόμη πως, ό,τι η μνήμη του ανθρώπου επιλεκτικά διαφυλάσσει, είναι πάντοτε εκφρασμένο λακωνικά (Δημήτρης Χριστόπουλος)
15. Η ζωή ενός ανθρώπου μοιάζει εν πολλοίς με την πορεία του ήλιου κατά τη διάρκεια της ημέρας. Η ανατολή, όπως και η γέννηση ενός παιδιού, είτε γεννά ευθύνες είτε την ελπίδα, δεν παύει ακόμα και κάτω από αντίξοες συνθήκες, να είναι ένα αισιόδοξο μήνυμα. Ο ήλιος του μεσημεριού είναι που σφραγίζει τη μέρα καθορίζοντας αν θα μείνει στη μνήμη μας ως ηλιόλουστη ή συννεφιασμένη, όπως και στην ώριμη ηλικία καθορίζεται αν η πορεία ενός ανθρώπου θα θεωρηθεί επιτυχής ή όχι. Κι έπειτα το ηλιοβασίλεμα, **όπως** και το τέλος, κρίνει το σύνολο της πορείας με έναν απολογισμό που σ' άλλους προκαλεί θλίψη για όσα δεν πρόλαβαν να ζήσουν και σ' άλλους την ικανοποίηση ότι αποχαιρετούν μια υπέροχη ζωή, ότι ζουν μια ήρεμη δύση.
16. Ο όρος «ρατσισμός» στην κυριολεκτική του χρήση σημαίνει το μίσος ή τον φόβο για άτομα που ανήκουν σε φυλές διαφορετικές και κατώτερες από τη δική μας, καθώς και την εχθρική ή και υποτιμητική στάση απέναντί τους, με συστηματικούς περιορισμούς και διακρίσεις εις βάρος τους. Ο όρος «ρατσισμός» χρησιμοποιείται κατ' επέκταση και για τις ανάλογες αντιλήψεις και συμπεριφορές προς άτομα διαφορετικά από εμάς, όσον αφορά άλλα διακριτικά γνωρίσματα πέρα από τη φυλή, π.χ. το φύλο, την εθνική/τοπική καταγωγή, την κοινωνική θέση, την κατάσταση της υγείας (Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, φυλλάδιο: «*ΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ*», ελαφρώς διασκευασμένο)
17. Οι επιπτώσεις που έχει ο σχολικός εκφοβισμός στο παιδί είναι πολλές. Ο σχολικός εκφοβισμός μπορεί να αλλάξει τη ζωή ενός κατά τα άλλα υγιούς παιδιού. Οι επιπτώσεις μπορεί να είναι ψυχολογικές και σωματικές, ενώ η απόδοσή του στο σχολείο καθώς και η συνέπειά του ως μαθητή μπορεί να επηρεαστούν. Έρευνες κάνουν αναφορά στα παρακάτω συμπτώματα: Θυμός, Κατάθλιψη, Αγχώδεις Διαταραχές, Διαταραχές Ύπνου, Διαταραχές Όρεξης, και πολλά άλλα (schoolcosmos.wordpress.com)
18. Πιστεύω ότι η άμβλυνση του προβλήματος της τρομοκρατίας, αν όχι η εξαφάνισή της, προϋποθέτει νέους όρους συνεργασίας μεταξύ των χωρών όλου του κόσμου. Η οικονομική ιστορία μάς διδάσκει ότι η συνεργασία των ανεπτυγμένων χωρών με τις υπανάπτυκτες χώρες ήταν βασισμένη σε όρους ληστρικούς και ταπεινωτικούς σε βάρος των φτωχών χωρών. Όταν οι όροι των Δυτικών δεν ήταν αποδεκτοί, η βία επέβαλλε τη θέλησή τους. Αξίζει να θυμηθούμε τον πόλεμο του οπίου κατά τα μέσα του 19ου αιώνα, που ήταν αποτέλεσμα -μεταξύ άλλων- και της επιμονής των Άγγλων να επιτραπεί το ελεύθερο εμπόριο οπίου στην Κίνα και της άρνησης των Κινέζων. Οι πρόσφατες εμπειρίες δείχνουν ότι, *mutatis mutandis*, η κατάσταση δεν έχει αλλάξει ουσιαστικά. Η επιβολή της βούλησης των ισχυρών με πειθώ ή με απειλή ή με βία ή με πόλεμο παραμένει ως βασική αρχή στις

διεθνείς οικονομικές και πολιτικές σχέσεις. Μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο όλοι, μεγάλοι και μικροί, ενισχύουν τη στρατιωτική τους δύναμη και είναι έτοιμοι για πόλεμο(Θ.Π. Λιανός)

19. Τα είδη του στρες είναι πολλά. Καταρχάς, υπάρχει το «οξύ στρες» που προκαλείται από μία κατάσταση έντονη που μόλις προηγήθηκε (π.χ. συνέντευξη για δουλειά) ή που άμεσα επίκειται (π.χ. ραντεβού με κάποιον που μας ενδιαφέρει). Θέτει το άτομο σε ετοιμότητα και μπορεί να προκαλεί μέχρι και ευχάριστη ένταση, επαναλαμβανόμενο όμως εξαντλεί το άτομο. Επιπλέον, υπάρχει το «επεισοδιακό οξύ στρες», που εκδηλώνεται καθημερινή σχεδόν βάση. Τα άτομα αυτά είναι σαν να βρίσκονται διαρκώς «στην πρίζα». Προκαλεί έντονα σωματικά συμπτώματα (π.χ. καρδιακές παθήσεις, έλκος) και προβλήματα στην συμπεριφορά (π.χ. επιθετικότητα, ξεσπάσματα). Τέλος, υπάρχει το «χρόνιο στρες», κατά το οποίο το άτομο βρίσκεται μόνιμα σε μία κατάσταση στρες, την οποία μέσα από τον χρόνο συνηθίζει ως αναπόσπαστο μέρος της ζωής του. Η ζωή του φαίνεται «μίζερη» και στάσιμη. Το άτομο φθείρεται σωματικά και ψυχικά και νοιώθει δυστυχισμένο και ανικανοποίητο. Τα αποτελέσματα αυτού του τύπου στρες είναι αρκετά σοβαρά, καθώς μπορούν να καταλήξουν σε σημαντικά σωματικά ή ψυχικά προβλήματα (ΕΚΠΑ, Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών)

20. Ο σχολικός εκφοβισμός, γνωστός και ως “School Bullying” είναι η βία που λαμβάνει χώρα εντός ή εκτός της εκπαιδευτικής κοινότητας, κατά τη διάρκεια των σχολικών χρόνων. Μπορεί να είναι σωματικός, λεκτικός ή συναισθηματικός (ή συνδυασμός και των τριών ειδών) και επαναλαμβανόμενος. Επιπλέον, μπορεί να είναι και ηλεκτρονικός (Cyber Bullying), και να συμβαίνει μέσω κινητού τηλεφώνου (με SMS /MMS) ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και sites κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, blogs, κλπ). Ο σωματικός εκδηλώνεται με πρόκληση τραυματισμών, κλοπή προσωπικών αντικειμένων, επιθετική συμπεριφορά, φάρσες, τσακωμούς, πειράγματα. Ο συναισθηματικός εκφοβισμός εκδηλώνεται με τη διάδοση ψεύτικων φημών, τον αποκλεισμό ανθρώπων από ένα συγκεκριμένο γκρουπ/παρέα, με προκλητική λεκτική συμπεριφορά και με μυστικοπάθεια. Ο λεκτικός εκφοβισμός χρησιμοποιεί τη λεκτική παρενόχληση, μια προσβλητική πλευρά της γλώσσας που χρησιμοποιεί αρνητικά σχόλια την εμφάνιση, το σώμα και τη νοημοσύνη κάποιου και μπορεί να φτάσει και μέχρι τον εκβιασμό. Τέλος, ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός εκδηλώνεται με την αποστολή μηνυμάτων αρνητικού περιεχομένου μέσω κινητού τηλεφώνου, e-mail, ή instant messenger και την ανάρτηση αρνητικών σχολίων ή/και φωτογραφιών σε blogs, forums και άλλα websites (schoolcosmos.wordpress.com)

21. Η Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συστήθηκε, επειδή η αναγνώριση της αξιοπρέπειας, που είναι σύμφυτη σε όλα τα μέλη της ανθρώπινης οικογένειας, καθώς και των ίσων και αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων τους, αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο. Συστήθηκε, επίσης, επειδή η παραγνώριση και η περιφρόνηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου οδήγησαν σε πράξεις βαρβαρότητας, που εξεγείρουν την ανθρώπινη συνείδηση και η προοπτική ενός κόσμου, όπου οι άνθρωποι θα είναι ελεύθεροι να μιλούν και να πιστεύουν, λυτρωμένοι από τον τρόμο και την αθλιότητα, έχει διακηρυχθεί ως η πιο υψηλή επιδίωξη του ανθρώπου. Έχει ουσιαστική αξία το να προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα από ένα καθεστώς δικαίου, ώστε ο άνθρωπος να μην αναγκάζεται να προσφεύγει, ως έσχατο καταφύγιο, στην εξέγερση κατά της τυραννίας και της καταπίεσης. Έχει ουσιαστική σημασία να ενθαρρύνεται η ανάπτυξη φιλικών σχέσεων ανάμεσα στα έθνη. Για όλους αυτούς τους λόγους συστήθηκε, λοιπόν, η Διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Πηγή: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων,

φυλλάδιο: «ΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ», ελαφρώς διασκευασμένο για τις ανάγκες της άσκησης κείμενο)

22. Αξίζει να ερευνήσουμε για ποιους λόγους παρακολουθούμε τα διάφορα είδη ταινιών. Όσο κυλά η ζωή, τόσα περισσότερα είναι τα προβλήματα που εμφανίζονται στο κάθε άτομο που, μην έχοντας τη δυνατότητα να τα αποφύγει, προσπαθεί να βρει τρόπους, ώστε να ξεφύγει από αυτά. Ένας από τους τρόπους αυτούς είναι και η παρακολούθηση ταινιών και κυρίως επιστημονικής φαντασίας. Αυτές του επιτρέπουν να περνά, έστω και εικονικά, τα όρια της ζωής και το μεταφέρουν σ' έναν άλλο, γεμάτο δράση και κυρίως εξωπραγματικά στοιχεία, κόσμο. Έτσι, τίποτα δε θυμίζει τη σκληρή πραγματικότητα και ο θεατής αποκτά την εμπειρία γεγονότων που ποτέ δε θα βίωνε, λόγω του ακατόρθωτου τους χαρακτήρα ή που μάλιστα ποτέ δεν ονειρευόταν! Επίσης, ο άνθρωπος σε όποια περίοδο της ζωής του και αν βρίσκεται, πάντα αυτό που επιθυμεί και αναζητά είναι το ιδανικό αίσθημα. Έτσι, λοιπόν, μέσα από τις αισθηματικές ταινίες τα άτομα έχουν τη δυνατότητα να ξεφύγουν, να ταξιδέψουν σε μαγικούς κόσμους, να ονειρευτούν. Ο θεατής εξιδανικεύει ό,τι παρακολουθεί, καθώς αυτό θέλει να συμβεί και στη ζωή του. Προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουτοπία, χάρη στην οποία θα “πραγματοποιήσει” τα όνειρά του αλλά και όσα δεν έχει συλλάβει ακόμα ο νους του. Καθώς η δράση αποτελεί φαινόμενο εν εκλείψει και η ρουτίνα είναι χαρακτηριστικό της καθημερινότητας του σημερινού ανθρώπου, η περιπέτεια φαντάζει ως θαύμα στα μάτια του. Έτσι, οι ταινίες περιπέτειας, που την αντιπροσωπεύουν αποτελούν το καλύτερο μέσο για να μπορέσει το άτομο να ξεφύγει από τη συνήθεια και να μεταβεί σ' ένα πιο συναρπαστικό «φάσμα». Από την άλλη μεριά, επειδή ο άνθρωπος προσπαθεί να ξεφύγει από τα προβλήματα της καθημερινότητας, καταφεύγει σε ταινίες που θα τον κάνουν να ξεχαστεί. Αυτές είναι οι κωμωδίες. Μέσα από αυτού του είδους ταινίες θα καταφέρει να βρει το γέλιο και την αισιοδοξία. Τέλος, οι ταινίες τρόμου αποτελούν πόλο έλξης του κοινού, διότι στη σημερινή εποχή οι άνθρωποι “πάσχουν” από έλλειψη έντονων συναισθημάτων. Τα θρίλερ τονώνουν τις διαθέσεις των θεατών σε μεγάλο βαθμό, δίνοντάς τους ένα υψηλό επίπεδο πρόβλεψης, αγωνίας, τρόμου, αβεβαιότητας, άγχους και έκπληξης. Επίσης, χάρη σ' αυτά η αδρεναλίνη τους εκτοξεύεται στα ύψη. Επομένως, κάθε είδος ταινίας εδράζεται σε διαφορετικά είδη αιτίων και εξυπηρετεί διαφορετικές ανθρώπινες ανάγκες (project-cinema)

23. Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον που προκαλούνται από την τουριστική δραστηριότητα σε μια περιοχή είναι πολλές. Οι πλέον ευαίσθητες στην τουριστική πίεση περιοχές είναι φυσικά οι παράκτιες στις οποίες συγκεντρώνεται και ο κύριος όγκος τουριστών, καθώς και μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού. Επιπλέον, ο παράκτιος χώρος έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και από την πλευρά των φυσικών οικοσυστημάτων λόγω της συνύπαρξης και αλληλεπίδρασης τριών βασικών στοιχείων της φύσης, της θάλασσας, της ξηράς και του αέρα. Η αλόγιστη κατανάλωση νερού κατά τη θερινή άνομβρη περίοδο, προκαλεί πιέσεις στους υδάτινους πόρους, ιδιαίτερα στα μικρά νησιά. Η υψηλή ζήτηση νερού και ιδιαίτερα η υπεράντληση έχει πολλαπλές επιπτώσεις σε αυτές τις περιοχές, όπως η μη-αντιστρεπτή υφαλμύρωση των υπόγειων υδροφόρων. Η τουριστική βιομηχανία είναι, επίσης, παραγωγός μεγάλων ποσοτήτων στερεών αποβλήτων. Ο καθαρισμός των ακτών με τη χρήση ειδικών μηχανημάτων έχει γίνει κοινή πρακτική, παρότι οι μέθοδοι αυτές ενδέχεται να προκαλούν διάβρωση στις παραλίες. Παράλληλα, η επεξεργασία των λυμάτων παρουσιάζεται συχνά ανεπαρκής κατά τις περιόδους αιχμής και πολλές είναι πλέον και αλλαγές του τοπίου που οφείλονται στην κατασκευή υποδομών, κτιρίων και εγκαταστάσεων υποδοχής τουριστών (εφημερίδα «Οικοpress», Τετάρτη, 23 Ιανουαρίου 2013)

24. Γνωστή είναι και η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στην παλιά, την προπολεμική και μεσοπολεμική τοξικομανία, και την τωρινή. Άλλοτε, η χρήση ναρκωτικών ενδημούσε στον “υπόκοσμο”, ήταν και το “βίτσιο”, η “πολυτέλεια”, δηλαδή το καταφύγιο των απόκληρων, των παρανόμων, των “out” της κοινωνίας, και μάλιστα μιας κάποιας ηλικίας. Σήμερα, θερίζει στον “καλό κόσμο”, είναι “in” προπάντων για τα παιδιά των “καλών οικογενειών”, αποτελεί την ανώτερη μορφή και το υποκατάστατο του “πάρτυ”, του “ροκ”, του έρωτα ή της “αμφισβήτησης”. Ό,τι άλλοτε ήταν στίγμα και διασυρμός, έγινε τώρα δείγμα τόλμης και συρμός (Μάριος Πλωρίτης, «Η Επιδημία των Ναρκωτικών και οι Επικαρπωτές της»)
25. Στο λεξικό ο πρόσφυγας είναι αυτός που συνθήκες πολέμου και εξαθλίωσης τον οδήγησαν στο να αφήσει την πατρίδα του. Πρόσφυγας είναι, σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951, *«όποιος λόγω ενός βásiμου φόβου ότι θα καταδιωχθεί για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε κάποια κοινωνική ομάδα ή λόγω πολιτικών πεποιθήσεων βρίσκεται εκτός της χώρας του. Το πρόσωπο, δηλαδή, που συνεπεία γεγονότων και δικαιολογημένου φόβου διώξεως ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα»*. Αυτός είναι ο ορισμός του πρόσφυγα, όπως διατυπώνεται στην Διακήρυξη του 1951 του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, και όπως αναθεωρήθηκε από το Πρωτόκολλο Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ του 1967. Ο μετανάστης είναι αυτός που ουσιαστικά πήρε μόνος του την απόφαση να φύγει για πολιτικούς ή οικονομικούς λόγους κυρίως. Η κύρια διαφοροποίηση γίνεται μεταξύ των προσφύγων και των οικονομικών μεταναστών, για τους οποίους η Ύπατη Αρμοστεία εξηγεί πως είναι *«πρόσωπα που για λόγους διαφορετικούς από εκείνους που αναφέρονται στον ορισμό του πρόσφυγα εγκαταλείπουν οικειοθελώς τη χώρα τους με σκοπό να εγκατασταθούν αλλού»*. Από τη στιγμή που ένας άνθρωπος χαρακτηρίζεται πρόσφυγας, τότε δικαιούται αμέσως ένα ειδικό διαβατήριο, το διαβατήριο Nansen, με το οποίο έχει το δικαίωμα να ταξιδέψει ελεύθερα και νόμιμα σε κάθε μια από τις 116 χώρες παγκοσμίως που έχουν υπογράψει την Διακήρυξη. Ο ΟΗΕ ορίζει ότι *«“μετανάστες” είναι όσοι έλαβαν ελεύθερα την απόφαση να μεταναστεύσουν, για λόγους δικούς τους και χωρίς την παρέμβαση ενός εξωτερικού, αναγκαστικού παράγοντα»*. Ο ΟΗΕ μάλιστα αναφέρει ειδικά πως από τη στιγμή που πιστοποιείται ως πρόσφυγας, τότε είναι υπό την αιγίδα και την απόλυτη προστασία του Οργανισμού (Εφ. *Λιμενικά Νέα* και *ΤΟ ΒΗΜΑ*, διασκευή)
26. Πολλαπλή και κατάφωρη είναι δυστυχώς η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη μας. Η παρρησία διώκεται ως εγκληματική πράξη από κάθε λογής απολυταρχικό πολίτευμα, το οποίο θεσπίζει την αυστηρή λογοκρισία ως αρχή του Κράτους, προκειμένου να φιμώσει τα στόματα και να δεσμεύσει το πνεύμα. Η αστυνομία από όργανο προστασίας του πολίτη μεταβάλλεται συχνά σε υποχείριο αδιάστακτων ηγεμόνων και καταφεύγει σε υπέρμετρη χρήση βίας ενάντια στην οποιαδήποτε φιλελεύθερη πράξη των πολιτών. Θεμελιώδη δημοκρατικά δικαιώματα όπως αυτό του «συνέρχεσθαι» ή του «εκλέγειν» και «εκλέγεσθαι» παραμένουν απαγορευμένοι καρποί, καλά φυλαγμένοι από την κουστωδία φαρισαϊκών και τυραννικών κυβερνήσεων. Θρησκείες και ανόητες προκαταλήψεις εξακολουθούν να περιορίζουν και να υποβιβάζουν τη γυναικεία προσωπικότητα. Το μέλλον της ανθρωπότητας πρώιμα δηλητηριάζεται με την κακοποίηση των παιδιών. Η παραβίαση, λοιπόν, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με αυτές τις μορφές και πολλές άλλες ακόμα συνιστά μια παγκόσμια πραγματικότητα, τραγική για την ανθρωπινή φύση, καθώς εξευτελίζει τόσο τα θύματα όσο και τους θύτες (Ερη Ναθαναήλ)
27. Το λειτούργημα του εκπαιδευτικού εμφανίζει ομοιότητες με το έργο του γλύπτη. Την ακατέργαστη πρώτη ύλη που ο γλύπτης έχει στη διάθεσή του (μάρμαρο, μπρούτζο, πηλό

κ.α.) τη διαμορφώνει με βάση τη φαντασία, το ταλέντο, την τεχνική σε ένα καλλιτέχνημα άξιο θαυμασμού από την κοινωνία. Ο διανοητικός και σωματικός κόπος που αφιερώνει, η ευσυνειδησία και η αέναη αναζήτηση της τελειότητας ως προς το αποτέλεσμα χαρακτηρίζουν την προσωπικότητα του γλύπτη και αξιολογούν το έργο του. Από την άλλη μεριά, το ακατέργαστο υλικό στα χέρια του εκπαιδευτικού είναι ο νους και οι ψυχές των μαθητών του. Καλείται ο δάσκαλος ή ο καθηγητής να “μορφώσει”, να δώσει μορφή στο χαρακτήρα, να παρουσιάσει -αν γίνεται- ένα έργο τέχνης, για να ωφεληθεί η κοινωνία από αυτό. Και είναι δύσκολη η προσπάθεια, γιατί θα απαιτήσει χρόνο, κόυραση, εφευρετικότητα και τιμιότητα στην προσέγγιση της “πρώτης του ύλης”, η οποία είναι πιο εύπλαστη από εκείνη του γλύπτη, αλλά και γι αυτό ίσως δυσκολότερη. Μπορεί πιο εύκολα να πάρει απρόβλεπτο σχήμα από εκείνο που ο εκπαιδευτικός ήλπιζε να δώσει. Επομένως, στις περιπτώσεις του γλύπτη και του εκπαιδευτικού μπορούμε να μιλάμε για δημιουργία και για κοινωνική προσφορά, που πίσω της κρύβει δυσκολίες και ιερή αφοσίωση για το καλύτερο κάθε φορά αποτέλεσμα..

28. Βασιζόμενοι και μόνο στην ετυμολογική προέλευση του όρου «μουσείο», τον άμεσο συσχετισμό του με τη λέξη «μούσα», προστάτιδα των τεχνών και γραμμάτων, κατανοούμε όλοι την ανυπολόγιστη σημασία και αξία των μουσείων. Αποτελούν κυριολεκτικά θησαυροφυλάκια πολιτισμού και θεματοφύλακες της παράδοσης. Κανείς δεν αμφισβητεί το γεγονός ότι τα μουσεία ενώνουν το παρόν με το παρελθόν. Η τεράστια θεματική ποικιλία τους –καθώς υπάρχουν μουσεία λαογραφικά, αρχαιολογικά, ιστορικά, ναυτικά, φυσικής ιστορίας, θαλάσσιου κάλλους, τέχνης, παιδικού παιχνιδιού, τυπογραφίας, βιομηχανίας, τεχνολογίας, θεάτρου, μουσικών οργάνων, ψωμιού, και γενικά μουσεία για κάθε σχεδόν ανθρώπινη δραστηριότητα- τα καθιστά σημαντική πηγή γνώσης, βιωματικής έως έναν βαθμό, καθώς ο επισκέπτης μεταφέρεται σε μια χρονική περίοδο, «συναντά» την παράδοση και την ιστορία και αποκτά βιωματική σύνδεση με το παρελθόν. Είναι ταυτόχρονα χώροι διάσωσης της επιστημονικής γνώσης και σίγουρα ικανοποιούν το φιλοπερίεργο του ανθρώπου. Τα μουσεία προάγουν την αισθητική συγκίνηση, καθιερώνουν αισθητικούς κανόνες και γίνονται αφορμή για καλλιτεχνική έμπνευση και δημιουργία. Τα μουσεία είναι ικανά να συμβάλουν στη θεμελίωση ιστορικής και εθνικής συνείδησης αλλά και του διεθνιστικού πνεύματος ταυτόχρονα, αφού αποτελούν χώρο συνάντησης των πολιτισμών και των λαών (Ερη Ναθαναήλ, απόσπασμα του προσωπικού άρθρου «Μουσεία-Θησαυροφυλάκια», 18 Μαΐ 2019, Schooltime.gr)

29. Οι τεράστιες δυνατότητες που έχει και αποκτά όλο και περισσότερο ο ηλεκτρονικός υπολογιστής στην αποθήκευση, επεξεργασία και αξιοποίηση μεγάλου όγκου σύνθετων πληροφοριών – δοθέντος ότι η κατάκτηση χρήσιμων και έγκυρων πληροφοριών σε διάφορους τομείς του επιστητού αποτελεί κύριο σκοπό της παιδείας και προϋπόθεση της γνώσης και της καλλιέργειας του ανθρώπου- κάνει ώστε η πληροφορική να καταλαμβάνει όλο και μεγαλύτερο μέρος στην εκπαίδευση. Όχι μόνο γιατί εξασφαλίζει εύκολη (με εξοικονόμηση χρόνου, χώρου και τόπου) πρόσβαση σε όλη την έκταση μιας κωδικοποιημένης γνώσης, αλλά γιατί προσφέρει προγράμματα διδασκαλίας των γνωστικών αντικειμένων, ασύγκριτα πιο πλούσια και «έξυπνα» από τα καθιερωμένα διδακτικά βιβλία. Το κυριότερο: δίνει μεγάλα περιθώρια αυτενέργειας του μαθητή -συχνά με τρόπο ευχάριστο και παιγνιώδη – και αξιοποίηση της «ανευρετικής διαδικασίας» που είναι και η πιο αποτελεσματική πηγή γνώσης. Ακόμα, δίνει δυνατότητες αυτοδιδασκαλίας ή διδασκαλίας εξ αποστάσεως, μορφές που δεν πρέπει καθόλου να υποτιμώνται στις ραγδαίες εξελίξεις του κόσμου μας και των συστημάτων εκπαίδευσης. Και όλα αυτά χωρίς να αχρηστεύεται ο δάσκαλος, που αποκτά νέα τελειότερα μέσα να επιτελέσει το έργο του και ο οποίος εν μέρει

αλλάζει ρόλο, μετατρέπόμενος σε καθοδηγητή και εκπαιδευτή της γνώσης αντί του απλού αναπαραγωγού και αναμεταδότη απλών ή εύκολα προσβάσιμων πληροφοριών. Έτσι αξιοποιείται καλύτερα και ουσιαστικά ο δάσκαλος εκεί που πραγματικά χρειάζεται να προσφέρει. Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές βοηθούν στη συνολική ανάπτυξη του μαθητή και την ανάπτυξη της δημιουργικότητάς του, μόνο αν χρησιμοποιούνται σωστά, καθώς υπάρχει κίνδυνος απομόνωσης, εξάρτησης και παθητικότητας, ο κίνδυνος δηλαδή από τη λεγόμενη ηλεκτρονική κατατονία (Γ. Μπαμπινιώτης)

30. Ας προσπαθήσουμε να περιγράψουμε συνοπτικά το INTERNET και ειδικότερα τον παγκόσμιο ιστό (Web) με μια αναλογία. Ας φανταστούμε τον κυβερνοχώρο ως μια τεράστια έκθεση. Ο κάθε «εκθέτης» δημιουργεί το δικό του περίπτερο (site) που καταχωρείται σε μία διεύθυνση (www. address). Ο χρήστης του διαδικτύου, μέσα από τους τηλεπικοινωνιακούς διαδρόμους που δημιούργησε η σύζευξη τηλεφώνου – υπολογιστή, επισκέπτεται αυτή την άυλη, διαρκή και παγκόσμια ψηφιακή έκθεση. Επικοινωνεί με τον εκθέτη και βεβαίως μπορεί να πάρει («κατεβάσει») πληροφοριακό υλικό, αρκεί να έχει εξασφαλίσει την είσοδό του μέσω ενός προμηθευτή (provider) σύνδεσης στο Internet (*Le monde diplomatique*, ελληνική έκδοση του Maniere de voir, τεύχ. 11)

31. Τα αίτια του τεχνολογικού αναλφαριθμητισμού συνήθως έχουν να κάνουν με την ηλικία, το φύλο, την εκπαίδευση και τον τόπο κατοικίας (στις αστικές περιοχές παρουσιάζεται λιγότερο το φαινόμενο του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού). Το σημαντικότερο αποτέλεσμα του φαινομένου είναι η δημιουργία ανισοτήτων στον χώρο της εύρεσης εργασίας, καθώς οι λιγότερο εξοικειωμένοι με την τεχνολογία δεν μπορούν να είναι το ίδιο ανταγωνιστικοί, με κάποιους που χειρίζονται άπταιστα τις νέες τεχνολογίες. Λύση στο φαινόμενο του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού είναι η ίση ευκαιρία πρόσβασης σε ψηφιακά εργαλεία και εξοπλισμό. Αυτό μπορεί να γίνει, μόνο αν εφαρμοστούν κάποια εκπαιδευτικά προγράμματα, ώστε να εξοικειωθούν οι ομάδες που πρέπει με τις νέες τεχνολογίες. Στην Ελλάδα δυστυχώς εξακολουθεί να υπάρχει το πρόβλημα του αναλφαριθμητισμού σε πολλές περιοχές αν και πλήττει κυρίως αγροτικούς πληθυσμούς. Εξαιτίας, λοιπόν, των ανισοτήτων πρόσβασης στα διάφορα τεχνολογικά μέσα, αρχίζουν να υπάρχουν διαφορές στο βαθμό της γνώσης χειρισμού των νέων εργαλείων, μεταξύ των ατόμων. Το ψηφιακό αυτό χάσμα απασχολεί τις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες του κόσμου οι οποίες προσπαθούν αν όχι να το εξαλείψουν, τουλάχιστον να το περιορίσουν.

1. αιτιολόγηση
2. συνδυασμός μεθόδων Ορισμός, παραδείγματα
3. παραδείγματα
4. διαίρεση
5. σύγκριση και αντίθεση
6. ορισμός
7. αναλογία
8. αιτία και αποτέλεσμα
9. συνδυασμός μεθόδων Ορισμός, διαίρεση

10. Ορισμός

Ο συγγραφέας επιδιώκει να **αποσαφηνίσει** τη σημασία της έννοιας της κοινωνικοποίησης (οριστέα έννοια) που παρέθεσε στη θεματική περίοδο, γι' αυτό επιλέγει να παραθέσει το γένος στο οποίο εντάσσεται -διαδικασία- και την ειδοποιό διαφορά που έχει από άλλες διαδικασίες *«με την οποία ένα άτομο μαθαίνει και υιοθετεί τα σχήματα συμπεριφοράς και τους κανόνες που θεωρούνται κατάλληλοι για το κοινωνικό του περιβάλλον»*. Με τον τρόπο ανάπτυξης του **ορισμού** αναδεικνύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της έννοιας της κοινωνικοποίησης και υπηρετείται η πρόθεση του συγγραφέα να καταστήσει σαφή και κατανοητή τη σημασία της.

11. Αιτιολόγηση

Ο συγγραφέας επιδιώκει να **αποδείξει** τη θέση που παρέθεσε στη θεματική περίοδο, ότι δηλαδή έχει παρερμηνευτεί η ιδέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου και δεν αποτελούν μέτρο πολιτικού ανθρωπισμού, αλλά έκφραση του δυτικού πολιτικού και πολιτισμικού ιμπεριαλισμού. Για να επιβεβαιώσει τον ισχυρισμό του επιλέγει να **πείσει** με λογικά επιχειρήματα *«Γιατί η υιοθέτηση της εκ μέρους άλλων πολιτισμών δεν οδηγεί νομοτελειακά αυτούς του πολιτισμούς ... και επειδή τα δικαιώματα του ανθρώπου δεν είναι αυτονόητο μέρος του δυτικού πολιτισμού...»*. Η ανάπτυξη της παραγράφου με αιτιολόγηση αποδεικνύεται από τη χρήση των αιτιολογικών συνδέσμων *γιατί* και *επειδή*. Με τη χρήση της αιτιολόγησης γίνεται σαφής και κατανοητή η θέση του συγγραφέα που υποστηρίζεται από ισχυρά επιχειρήματα προσδίδοντας αξιοπιστία, αντικειμενικότητα και εγκυρότητα.

12. Αίτιο-Αποτέλεσμα

Ο συγγραφέας επιδιώκει να **παρουσιάσει** τις αρνητικές συνέπειες της μετάδοσης ενός τεράστιου όγκου πληροφοριών. Στη θεματική περίοδο υποστηρίζει ότι *«δημιουργείται και μια σημαντικότερη παρενέργεια, που αναφέρεται στην επιδίωξη της αλήθειας και αφορά την περιορισμένη δυνατότητά της»* και στη συνέχεια στις λεπτομέρειες ισχυρίζεται πως *«η μετάδοση ενός τεράστιου όγκου πληροφοριών οδηγεί στη μείωση του χρόνου και της δυνατότητας της επεξεργασίας τους κατά συνέπεια καλλιεργεί μια συναισθηματική και όχι λογική ανταπόκριση απέναντί τους»*. Έτσι, καταλήγει στο συμπέρασμα πως ο πλεονασμός των ειδήσεων ευθύνεται για την επιφανειακή, αποσπασματική και αποπροσανατολιστική σύλληψή της *«Άρα, ο πλεονασμός των ειδήσεων, αντί να διευκολύνει τη συγκρότηση μιας σφαιρικής και ολοκληρωμένης εικόνας για την επικαιρότητα, είναι στην πραγματικότητα ο κύριος υπεύθυνος για την επιφανειακή, αποσπασματική και αποπροσανατολιστική σύλληψή της»*. Η ανάπτυξη της παραγράφου με αίτιο – αποτέλεσμα υπηρετεί την πρόθεση του συγγραφέα να **αναδείξει με πειστικό τρόπο** την αιτιακή σχέση που συνδέει τη μετάδοση τεράστιου όγκου πληροφοριών με την ελλιπή και υποκειμενική ενημέρωση των δεκτών, ώστε να κατανοήσουν οι αναγνώστες τη σημαντική επίδραση που ασκεί. Ο τρόπος του αιτίου – αποτελέσματος γίνεται αντιληπτός από τις λέξεις *παρενέργειες, οδηγεί, κατά συνέπεια, κύριος υπεύθυνος*.

13. Διαίρεση

Στην απάντηση της ερώτησης «*Το πρώτο πιθανό σενάριο ... να πετύχουν κάτι τέτοιο*» η Σούζαν Γκρίνφιλντ επιδιώκει να **διαχωρίσει** τις πιθανές προοπτικές για τον εγκέφαλο λόγω της ραγδαίες ανάπτυξης της τεχνολογίας (διαιρετέα έννοια) και για το λόγο αυτό επιλέγει να τις διακρίνει σε τρεις κατηγορίες/σενάρια (μέλη της διαίρεσης). Το πρώτο σενάριο είναι η αλλοτρίωση των ανθρώπων «*Το πρώτο πιθανό σενάριο ... σε έναν υπολογιστή*», το δεύτερο η μαζοποίηση «*Το δεύτερο σενάριο ... να αδιαφορεί για την ιδιαιτερότητά σου*» και το τρίτο η έλλειψη δημιουργικότητας «*Το τρίτο σενάριο ... δεν βοηθάνε τους ανθρώπους να πετύχουν κάτι τέτοιο*». Η διαίρεση των προοπτικών/σεναρίων γίνεται με βάση τη στάση των ανθρώπων απέναντι στις νέες προκλήσεις που διαμορφώνονται (διαιρετική βάση). Με τη διαίρεση υπηρετείται η πρόθεση της Σούζαν Γκρίνφιλντ να **καταστήσει σαφή** και κατανοητά τα αποτελέσματα της ανάπτυξης της τεχνολογίας και να διασαφηνίσει πόσο σημαντικό είναι να αποφύγουν οι άνθρωποι την παθητικότητα και την άκριτη υιοθέτηση συνηθειών και ιδεών που μπορεί να προκαλέσουν σημαντικά προβλήματα στη ζωή τους, αν δεν αντισταθούν στην ισοπεδωτική επιρροή του διαδικτύου.

14. Σύγκριση - Αντίθεση

Ο συγγραφέας επιδιώκοντας να υποστηρίξει τη θέση του «*Η λιτή και μεστή έκφραση διευκολύνει την επικοινωνία και γι' αυτό βελτιώνει την ποιότητα των ανθρώπινων σχέσεων*» επιλέγει να αναπτύξει την παράγραφο του με τη μέθοδο της σύγκρισης – αντίθεσης. Αντιπαραβάλλει τον λακωνικό τρόπο έκφρασης με τον εκτεταμένο και φλύαρο «*Προσδίδει βαρύτητα στα λόγια ... ουσιώδη και ειλικρινή. Αντίθετα, ο εκτεταμένος και φλύαρος ... Τα πολλά λόγια ... ενώ η λακωνικότητα ... και απατηλές υποσχέσεις λόγος*» και επισημαίνει τα οφέλη της λακωνικότητας σε αντίθεση με τις επιπτώσεις της αμετροέπειας. Ο τρόπος οργάνωσης της παραγράφου γίνεται εμφανής από τη χρήση των αντιθετικών συνδέσμων *αντίθετα* και *ενώ*. Με τον τρόπο αυτό κατορθώνει να **δια φωτίσει** τους αναγνώστες -μέσα από την αντιπαραβολή τους- για τα διαφορετικά τους γνωρίσματα και το περιεχόμενό τους, αναδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο την αξία της λακωνικότητας.

15. Αναλογία

Ο συγγραφέας επιδιώκει να **περιγράψει** τα στάδια της ζωής ενός ανθρώπου και για το λόγο αυτό επιλέγει να τα παρομοιάσει/παράλληλίζει μεταφορικά με κάποιο πιο οικείο φαινόμενο, με την πορεία του ήλιου κατά τη διάρκεια της ημέρας. Ο τρόπος ανάπτυξης της παραγράφου είναι η αναλογία και αυτό γίνεται κατανοητό από την οργάνωσή της. Στη θεματική περίοδο παρουσιάζονται τα περιγραφόμενα φαινόμενα «*Η ζωή ενός ανθρώπου μοιάζει εν πολλοίς με την πορεία του ήλιου κατά τη διάρκεια της ημέρας*» και στις λεπτομέρειες/σχόλια παρουσιάζονται οι λανθάνουσες ομοιότητες. Ο τρόπος ανάπτυξης επιβεβαιώνεται από τη συχνή χρήση της διαρθρωτικής λέξης όπως «*Η ανατολή, όπως και η γέννηση ενός παιδιού*», «*Ο ήλιος του μεσημεριού... όπως και στην ώριμη ηλικία*» «*το ηλιοβασίλεμα, όπως και το τέλος*». Η ανάπτυξη της παραγράφου με αναλογία υπηρετεί την πρόθεση του συγγραφέα να **καταστήσει το περιγραφόμενο φαινόμενο πιο κατανοητό** μέσα από τη μεταφορική σύγκρισή του με κάποιο άλλο που παρουσιάζει αναλογίες/ομοιότητες προς αυτό. Με αυτό τον τρόπο προβάλλεται μια λανθάνουσα ομοιότητα ανάμεσα στα περιγραφόμενα, που φαινομενικά είναι εντελώς διαφορετικά. Η αναλογία ως τρόπος ανάπτυξης προσφέρει στο λόγο **παραστατικότητα, ζωντάνια, αμεσότητα, πειστικότητα και διεγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη**.